

Lektsioonid: Js 32:15–20; Jh 17:6–10

Pihikõne: Ap 1:21

Jutlus: Rm 8:9–11

Laulud: 382 (1–5); 132 (1–4, 5); 336 (1–4); 385 (1–6)

Aga teie ei ela oma loomuses, vaid Vaimus, kui Jumala Vaim tõepoolest elab teie sees. Kellel ei ole aga Kristuse Vaimu, see ei ole tema oma. Kui aga Kristus on teie sees, siis on ihu küll patu tõttu surnud, aga Vaim on õiguse tõttu elu. Kui nüüd teis elab selle Vaim, kes Jeesuse surnuist üles äratas, siis see, kes Kristuse surnuist üles äratas, teeb ka teie surelikud ihud elavaks oma Vaimu läbi, kes teis elab.

Möödunud pühapäeva jutluses, mille aluseks oli 1Pt 1:3–9, kõnelesime uuesti sündimisest ning selle tagajärjel ilmsiks saanud inimese uuest ja vanast loomusest.

Omalt kombel jätkab sama teemat ka meie tänane kirjakoht apostel Pauluse kirjast roomlastele 8. peatükist. Ainult et nüüd mõtleb Paulus „loomuse” all just seda vana loomust ja nimetab uut loomust Vaimuks, kes elab inimese sees.

Peatume korra selle Vaimul, suure algustähega, kellest Paulus siin kõneleb.

Ta ütleb esmalt, et see on Jumala Vaim, kohe seejärel aga, et see on Kristuse Vaim. Sellest võime teha järelduse, et Kristus on Pauluse käsitluses Jumal. Meie jaoks tundub selline käsitlus iseenesestmõistetav, kuid juutide jaoks oli (ja on) see vastuvõetamatu. Nende jaoks polnud (pole) Aabrahami, Iisaki ja Jaakobi Jumal võrdne Kristusega. Seega näitab Pauluse väide, et Jumala Vaim on Kristuse Vaim, Pauluse julget usku, mis ei karda teisitimõtlejate pahameelt.

Teiseks tuleneb sellest käsitlusest see, et Püha Vaim on nii Jumala kui Isa kui ka Kristuse kui Poja oma. Nn *Filioque*- probleem, mille aluseks on vaidlus, kas Püha Vaim lähtub Isast või Pojast ja mille tõttu ida- ja läänekirik 2. at algul üksteisest lahku löid, oleks siin justkui lahendatud. Jumala kui Aabrahami, Iisaki ja Jaakobi Jumala Poja Jeesuse Kristuse Vaim on tulnud mõlemalt.

Ja kolmandaks saab siin kinnitust Kolmainsuse mõiste: kui Püha Vaim on korraga nii Isa kui ka Poja Vaim, siis on ka Püha Vaim jumalik ja, miks mitte, Jumal. Nii on Kristuse kirik aastasadu igatahes Kolmainsusest mõelnud. (Ma ei hakka siinkohal vahet tegema ida ja läänekiriku rõhuasetustel Kolmainsuse teoloogias.)

Kui nüüd jutluseteksti edasi vaadata, siis juhul, kui Kolmainsuse Vaim – nimetagem nüüd Püha Vaimu nii – elab inimese sees, siis pole inimese vanal, lihalikul loomusel tema üle enam võimu. „Teie ei ela enam oma loomuses,” nagu ütleb siin Paulus. See vana, lihalik loomus ei kao muidugi mitte kuhugi, kuid ta ei määra enam inimese saatust. Kristus on patu võitnud ja järelikult on võidetud ka see lihalik loomus, mis igas inimeses alates siia ilma sündimisest olemas on.

See lihalik loomus tekitab muidugi probleeme: tulevad haigused, kiusatused, inimestevahelised tülid ja lõpuks surm. Ent kui inimene teab, et ristimises ja usus Kristusesse elab tema sees Püha Vaimuna Kolmainsus, siis suudab ta alati neile lihalikust loomusest tulenevaile hädadele vastu seista: mis siis, kui olen haige, langen kiusatusse, lähen inimestega tülli ja suren, vaatamata sellele elan ma Kolmainsuses, kes on igavene! Järelikult olen ka mina igavene!

Paulus ütleb meie kirjakohas aga ka seda, et kellel Kristuse Vaimu pole, see ei ole Kristuse oma. Siit tulenebki põhimõtteline erinevus kristlaste ja mittekristlaste vahel: ihulik loomus on nii kristlastel kui mittekristlastel üks ja seesama – me kõik oleme bioloogilised olendid ja kuulume ühte liiki –, kuid vaim – nüüd siis väikese algustähega, see inimese hingeline, nähtamatu olemus, kui soovite – on kristlasel ja mittekristlasel erinev.

Eks igas inimeses on vaim, sellega on vist küll kõik nõus. On ju olemas vaimuteadused ja vaimufilosoofia, mis peavad ju mingisuguse vaimuga tegelema. Kuid see vaim pole Kolmainsuse Vaim, kui inimene pole ristitud ega usu, et Jeesus Kristus on Issand. Võib ka öelda, et see vaim, mis pole Kolmainsuse vaim, on surelik vaim. Sest surematu on üksnes Kolmainsus, kõik muu, mis Temasse ei kuulu, on surelik.

Sedasama tahabki Paulus öelda, kui ta meie kirjakohas ütleb, et „Vaim on õiguse tõttu elu”. („Õigus” on siin siis vastand patule, Jumala õigus.) Niisiis võib öelda, et igas inimeses elab surm, sest, nagu ütleb Paulus, „ihu on patu tõttu surnud”.

On olemas väljend „elavad surnud”. Nt sombi (*zombie*) on Aafrika ja Kariibi maade ja *voodoo* uskumuses nõiaväel elustatud laip ja seda nähtust on teatavasti laialdaselt kasutatud õhtumaises meelelahutuskultuuris. Apostel Pauluse käsitluses on aga iga inimene tegelikult „elav laip”, sest tema ihu on patu tõttu algusest peale surnud.

Võiks isegi öelda, et see on nii lausa terve Piibli käsitluses. Sest kui kurat ütleb mao läbi Eevale, et kui nad Aadamaga keelatud vilja söövad, siis nad ei sure, siis, nagu näeme, nad tõepoolest ei surnud, vaid said isegi järeltulijaid. Ometi olid nad surnud selles mõttes, et nad ei saanud enam elada igavesti nagu Jumal.

Täpselt sama käib ka kõigi Aadama ja Eeva järglaste kohta: meie, inimesed oleme surnud igaviku mõttes. Küllap seda mõtlebki VT Lauulik, kui ta ütleb Ps 90:10: „Meie päevade mõõt on seitsekümmend aastat ja kui keegi on tugev, kaheksakümmend aastat, ja parimal puhul on need ometi vaev ja häda. Jah, see möödub kähku ja me lendame ära.” See „ära lendamine” tähendabki, et inimene muutub olematuks, sureb igaveseks.

Kuid Paulus ütleb siinsamas kirjas roomlastele Rm 4:17, et Jumal „teeb elavaks surnud ja kutsub olematuid nagu olevaid”. Seda ongi Jumal teinud Kristuse läbi. Ja mitte ainult nii, et ta äratab surnud üles ja nad tulevad oma haudadest välja, vaid ka nii, et inimese patu tõttu surelik ihu ei valitse enam inimese üle, vaid ta saab juba ka oma n-ö bioloogilise elu elada elavana. Kusjuures tema kõrval elavad surnud, „elavad surnud”.

See viimatimainitud asjaolu kõlab üsna kurjakuulutavalt: kristlane peab elama kõrvuti n-ö sombidega. Tänu Jumalale on aga Kolmainsus andnud oma Vaimu läbi inimesele võime armastada! Eks ole ju armastus ka Vaimu vili, nagu apostel Paulus Gl 5:22 ütleb. Ja seetõttu on lootust ka n-ö sombidel, sest kristlased tahavad neid aidata, tahavad, et ka nemad saaksid hakata elama Kolmainsuse Vaimus.

Nüüd küsib mõni, et kuidas siis need kristlased nii suured armastajad on: nad kemplevad ju kogu aeg omavahelgi. Nt globaalselt paistab see ju silma nii, et kristlikud rahvad on kogu aeg omavahel sõdinud ja sõdivad ka praegu. Ma ei kõnelegi siin kirikupoliitikast, mis tekitab pingeid igas kirikus, sh meie omas.

Paulus annabki meie tänases kirjakohas sellele küsimusele vastuse: kõigi inimeste, ka kristlaste ihu on patu tõttu surnud. See kõik, mida kristlaste juures nähakse taunimisväärseks, tuleneb nende ihulikust loomusest. See on ühine nii kristlastel kui mittekristlastel – nagu juba eelpool sai öeldud. Kuid võimalus elada Kolmainsuse Vaimus annab siiski lootuse. Mittekristlastel seda lootust pole, kristlastel aga on.

Praeguse Venemaa agressioonisõja ajal on kombeks kritiseerida Moskva patriarhaadi õigeusu kirikut, mis tegutseb ka Eestis: nad on agressorriigi käsilased ja seetõttu süüdi agressioonis. See võib õige olla. Kuid siiski on neil ka lootust igavesele elule. Ja see lootus ning selles lootuses peituv Jumala armastus on siiski tähtsam kui inimeste omavahelise tapmise tõttu kehastuv lootusetus.

Ma ei taha kaitsta Moskva patriarhaadi õigeusu kirikut, vaid öelda, et Venemaaga oleks hullem lugu, kui seda kirikut poleks. Siis oleks see oma naaberriike kimbutav armee tõepoolest nagu sombide armee, mida on oma eepilises romaanis „Sõrmuste isand” kujutanud John Ronald Reuel Tolkien. Seda võib võrrelda kunagise nõukogude armeega, kust kristlus oli välja roogitud. Kuid nüüd on siiski lootust, et Jumal halastab, sest ta kuuleb armastavate kristlaste palveid. Ja sõda siiski lõpeb kord.

See kõik, mida ma olen öelnud, võib tunduda üsna tühine, võib-olla isegi teoreetiline selle igapäevase karmi reaalsuse juures, milles meil iga päev elada tuleb. Kuid see annab elule mõtte.

Olen varem jutlustes Piibli alusel väitnud, et elu mõte on hingede pääste ja Jumala kiitmine. Apostel Pauluse tänase kirjakoha taustal võib öelda, et elu mõte on ka Kolmainsuse Vaimu saamine. Või siis saamine elavast surnust n-ö elavaks elavaks, elusaks elavaks.

Aamen.